

Goede Herderkerk

Goede Vrijdag 2 april 2021

voorganger: ds. Gerrit Ruiterkamp
ouderling: Jan van Hell
diaken: Siny Dijkens
orgel: Reinder Torenbeek

De dienst van vanavond , waarin we het lijden en sterven van onze Heer Jezus gedenken, heeft een meditatief karakter. Het is dan ook een dienst van ingehouden adem, van soberheid, van lezing, liederen en gebed. We lezen uit het evangelie naar Marcus en kijken naar beelden van de kruisweg zoals Gerard Ursem (uitgave Docete) die maakte. Voor en na de dienst is het stil in de kerk. De dienst eindigt "onaf". Zo gaan we de Stille Zaterdag in. En pas als die dag voorbij is, in de Paasnacht, vernemen wij tóch van Licht dat de duisternis overwint.

DE VOORBEREIDING

(het is stil in de kerk en we blijven zitten)

welkom

stilte *(waarin wij tot inkeer komen)*

groet en gebed

v. De Heer wil bij ons zijn.

a. De Heer zal ons bewaren.

v. Hef uw harten op tot God.

a. Wij zijn met ons hart bij de Heer.

v. Laten wij bidden:

Bij U, o God, schuilen wij in het onbarmhartige licht van deze dag.

Bij U, Heer, schuilen wij en bidden:

Hoor ons, en blijf toch niet ver!

a. Hoor ons en kom ons te hulp!

v. Gij zijt voor ons als een wal om ons heen,

a. een bescherming tegen nacht en ontij!

v. In Uw handen, Heer, bevelen wij ons leven.

a. Beschut ons met de schaduw van uw vleugels!

v. Wij willen gedenken het leven, het lijden en de dood
van Jezus, Uw geliefde mens.

Hij heeft onze zwakheden gedragen

en onze leegte op zich genomen,

en wij zien op naar het kruis waarop Hij stierf.

Laat dit uur voor ons zijn als een waken en bidden met Hem.

a. In Uw handen, Heer, bevelen wij ons leven! Amen.

lied: 25a 'Mijn ogen zijn gevestigd'

Mijn ogen zijn gevestigd

op God, of Hij mij redt.

Mijn hart, hoezeer onrustig,

heb ik op Hem gezet.

Kan ik de nacht verduren,

waarin Gij verre zijt?

Gij zult mijn voeten sturen

in 't duister van de tijd.

Maar wees mij dan genadig

en richt mijn leven op,

dat ik opnieuw gestadig

kan gaan in 's levens loop.

Mijn hart, hoezeer onrustig,

heb ik op U gezet,

mijn ogen zijn gevestigd

op U, tot Gij mij redt.

DE SCHRIFTEN

de lezing uit de Tora: Exodus 12:21-28

lied: 158b: 'Een schoot van ontferming is onze God'

Een schoot van ontferming is onze God,

Hij heeft ons gezocht en gezien

zoals de opgaande zon aan de hemel,

Hij is ons verschenen toen wij in

duisternis waren, in schaduw van dood.

Hij zal onze voeten richten

op de weg van de vrede.

vervolg lezing uit de Tora: Exodus 12:29-42

lied: 832 'Geroepen om op weg te gaan'

Geroepen om op weg te gaan,

om op te staan, te reizen

naar een land dat God zal wijzen.

het evangelie van de Goede Vrijdag: Marcus 14:32-15:47

Dia 1: Blijf bij me

26 Nadat ze de lofzang hadden gezongen, vertrokken ze naar de Olijfberg.

32 Ze kwamen bij een plek die Getsemane heette, en hij zei tegen zijn leerlingen: 'Blijven jullie hier zitten, terwijl ik ga bidden.' 33 Hij nam Petrus, Jakobus en Johannes met zich mee. Hij voelde zich onrustig en

angstig worden 34 en zei tegen hen: 'Ik voel me dodelijk bedroefd; blijf hier waken.' 35 Hij liep nog een stukje verder, liet zich toen op de grond vallen en bad dat dit uur zo mogelijk aan hem voorbij mocht gaan. 36 Hij zei: 'Abba, Vader, voor u is alles mogelijk, neem deze beker van mij weg. Maar laat niet gebeuren wat ik wil, maar wat u wilt.' 37 Hij liep terug en zag dat zijn leerlingen lagen te slapen. Hij zei tegen Petrus: 'Simon, slaap je? Kon je niet één uur waken? 38 Blijf wakker en bid dat jullie niet in beproeving komen; de geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak.'

'In stille nacht houdt Hij de wacht' (571:1,2,3)

In stille nacht houdt Hij de wacht
waar alle anderen slapen.
De ogen zwaar, de harten moe,
hebben wij Hem verlaten.

Waarom blijft niet het laatste lied
in onze harten hangen?
De lofzang klonk, maar is verstomd.
De dood houdt ons omvangen.

Een beker vol van vreugdewijn
heeft Hij met ons gedronken.
Een bittere kelk vol eenzaamheid
Hebben wij Hem geschonken.

39 Weer ging hij weg om te bidden, met dezelfde woorden als daarvoor. 40 Toen hij weer terugkwam, lagen ze opnieuw te slapen, want hun ogen vielen steeds dicht, en ze wisten niet wat ze hem moesten antwoorden. 41 Toen hij voor de derde maal terugkwam, zei hij tegen hen: 'Liggen jullie daar nog steeds te slapen en te rusten? Het is zover: het ogenblik is gekomen waarop de Mensenzoon wordt uitgeleverd aan de zondaars. 42 Sta op, laten we gaan; kijk, hij die me uitlevert, is al vlakbij.'

'Door wat voor grote eenzaamheden' (582:1,2,3)

Door wat voor grote eenzaamheden
is Hij aan ons voorbijgegaan,
wij hebben wel zijn naam beleden
maar niet zijn stem verstaan.

De laatste drie die Hem behoorden
die sliepen in Getsemane;
en wij, wij waken wel met woorden,
maar gaan niet met Hem mee.

Onder het duister van zijn Vader
vernedert Hij zich in het stof,
en niemand, niemand komt Hem nader
daar in die donkere hof.

Dia 2: Verraad

43 Nog voor hij uitgesproken was, kwam Judas eraan, een van de twaalf, in gezelschap van een met zwaarden en knuppels bewapende bende, die door de hogepriesters, schriftgeleerden en oudsten was gestuurd. 44 Met hen had zijn verrader een teken afgesproken. Hij had gezegd: 'Degene die ik kus, die is het. Neem hem gevangen en voer hem weg onder strenge bewaking.' 45 Toen hij eraan kwam, liep hij recht op Jezus af, zei: 'Rabbi!' en kuste hem. 46 Ze grepen hem vast en namen hem gevangen. 47 Een van de omstanders trok een zwaard, ging de dienaar van de hogepriester te lijf en sloeg hem een oor af. 48 Jezus zei tegen hen: 'U bent er met zwaarden en knuppels op uit getrokken om mij te arresteren, alsof ik een misdadiger ben! 49 Dagelijks was ik bij jullie in de tempel om onderricht te geven, en toen hebben jullie me niet gevangengenomen; maar dit gebeurt omdat de Schriften in vervulling moeten gaan.' 50 Toen lieten allen hem in de steek en vluchtten weg. 51 Een jongeman, die alleen een linnen kleed aanhad, probeerde bij hem te blijven, maar toen ook hij werd vastgegrepen, 52 liet hij het kleed in hun handen achter en vluchtte naakt weg.

‘Gethsemané, die nacht moest eenmaal komen’

Dia 3: voor het Sanhedrin

53 Jezus werd meegevoerd naar het huis van de hogepriester om te worden voorgeleid, en alle hogepriesters, oudsten en schriftgeleerden kwamen daar bijeen. 54 Petrus volgde hem op een afstand tot op de binnenplaats van het huis van de hogepriester, waar hij tussen de knechten ging zitten en zich warmde aan het vuur.

55 De hogepriesters en het hele Sanhedrin probeerden iemand een getuigenverklaring tegen Jezus te laten afleggen op grond waarvan ze hem ter dood konden veroordelen, maar dat lukte hun niet; 56 want hoewel veel mensen een valse verklaring aflegden, waren hun getuigenissen niet eensluidend. 57 Toen kwamen er een paar met de volgende valse verklaring: 58 ‘We hebben hem horen zeggen: “Ik zal die door mensenhanden gemaakte tempel afbreken en in drie dagen een andere opbouwen die niet door mensenhanden gemaakt is.”’ 59 Maar ook op dit punt waren de getuigenverklaringen niet afdoende. 60 De hogepriester stond op en vroeg Jezus: ‘Waarom antwoordt u niet? U hoort toch wat deze getuigen zeggen?’ 61 Maar hij bleef zwijgen en antwoordde niet. Toen vroeg de hogepriester hem: ‘Bent u de messias, de Zoon van de Gezegende?’ 62 Jezus zei: ‘Dat ben ik, en u zult de Mensenzoon aan de rechterhand van de Machtige zien zitten en hem zien komen op de wolken van de hemel.’ 63 De hogepriester scheurde zijn kleren en zei: ‘Waarvoor hebben we nog getuigen nodig?’ 64 U hebt de godslastering gehoord; wat is uw oordeel?’ Allen oordeelden dat hij schuldig was en de doodstraf verdiende. 65 Toen begonnen sommigen hem te bespuwen; ze blinddoekten hem en sloegen hem in het gezicht en zeiden tegen hem: ‘Profeteer nu maar!’, en ook de dienaren onthaalden hem op vuistslagen.

‘Is zijn ure nu gekomen’ (584:1,2,3)

Is zijn ure nu gekomen,
blijven onvoltooide dromen
dan vervagen tot de nacht?

Waar wij allen Hem verlaten,
in onszelf gevangen zaten,
wordt de weg door Hem volbracht.

Zie, de Jodenkoning! Woorden
waar ik Gabriël in hoorde.
Is dit vader Davids troon?

Dia 4: Verloochend

66 Terwijl Petrus beneden op de binnenplaats was, kwam een van de dienstmeisjes van de hogepriester voorbij. 67 Toen ze Petrus bij het vuur zag zitten, keek ze hem aan en zei: ‘Jij was ook bij die Jezus van Nazaret!’ 68 Maar hij ontkende dat en zei: ‘Ik weet niet waar je het over hebt, ik begrijp echt niet wat je bedoelt.’ Hij ging naar buiten, naar het voorportaal, en er kraaide een haan.* 69 Toen het meisje hem daar weer zag, zei ze opnieuw, nu tegen de omstanders: ‘Hij is een van hen!’ 70 Maar hij ontkende het weer. En al gauw zeiden ook de omstanders tegen Petrus: ‘Je bent wel degelijk een van hen, jij komt immers ook uit Galilea.’ 71 Maar hij begon te vloeken en zwoer: ‘Ik ken die man over wie jullie het hebben niet!’ 72 En meteen kraaide de haan voor de tweede keer. En Petrus herinnerde zich dat Jezus tegen hem gezegd had: ‘Voordat een haan tweemaal heeft gekraaid, zul je mij driemaal verloochenen.’ En toen hem dat te binnen schoot, begon hij te huilen.

‘Erbarme dich’

Dia 5: voor Pontius Pilatus

15:1 's Ochtends in alle vroegte kwamen de hogepriesters, de oudsten en de schriftgeleerden en het hele Sanhedrin in vergadering bijeen. Na Jezus geboeid te hebben, brachten ze hem weg en leverden hem over aan Pilatus.

2 Pilatus vroeg hem: ‘Bent u de koning van de Joden?’ Hij antwoordde: ‘U zegt het.’ 3 De hogepriesters brachten allerlei beschuldigingen tegen hem in. 4 Pilatus vroeg hem toen: ‘Waarom antwoordt u niet? U hoort toch waar ze u allemaal van beschuldigen?’ 5 Maar Jezus zei helemaal niets meer, tot verwondering van Pilatus.

6 Pilatus had de gewoonte om op elk pesachfeest één gevangene vrij te laten op verzoek van het volk. 7 Op dat moment zat er een zekere Barabbas gevangen, samen met de andere opstandelingen die tijdens het oproer hadden vermoord. 8 Een grote groep mensen trok naar Pilatus en begon hem te vragen om ook nu te doen wat zijn gewoonte was. 9 Pilatus vroeg hun: 'Wilt u dat ik de koning van de Joden vrijlaat?' 10 Want hij begreep wel dat de hogepriesters hem uit afgunst hadden uitgeleverd. 11 Maar de hogepriesters hitsten de menigte op om te zeggen dat hij Barabbas moest vrijlaten. 12 Toen zei Pilatus tegen hen: 'Wat wilt u dan dat ik doe met die man die u de koning van de Joden noemt?' 13 En ze begonnen weer te schreeuwen. 'Kruisig hem!' riepen ze. 14 Pilatus vroeg: 'Wat heeft hij dan misdaan?' Maar ze schreeuwden nog harder: 'Kruisig hem!'

'Jezus, om uw lijden groot'

Dia 6: Jezus gegeseld

15 Omdat Pilatus de menigte tevreden wilde stellen, liet hij Barabbas vrij. Jezus leverde hij uit om gekruisigd te worden, nadat hij hem eerst nog had laten geselen.

'Zie de mens in al zijn lijden' (586:1,2,3.)

Zie de mens die in zijn lijden
teken werd voor alle tijden
van wat liefde dragen kan.

Weerloos heeft Hij heel zijn leven
zich aan anderen gegeven –
weergaloos is Hij alleen.

Die hem ooit op handen droegen
zijn dezelfde die hem sloegen
en die vroegen om zijn dood.

Dia 7: met kroon van doornen

16 De soldaten leidden hem weg, het paleis (dat wil zeggen het pretorium) in, en riepen de hele cohort bijeen. 17 Ze trokken hem een purperen gewaad aan, vlochten een kroon van doornen en zetten hem die op. 18 Daarna brachten ze hem hulde met de woorden: 'Gegroet, koning van de Joden!' 19 Ze sloegen hem met een rietstok tegen het hoofd en bespuwden hem, en bogen onderdanig voor hem.

'O hoofd vol bloed en wonden'

Dia 8: de bespotting

20 Nadat ze hem zo hadden bespot, trokken ze hem het purperen gewaad uit en deden hem zijn kleren weer aan.

'Door wat voor grote eenzaamheden' (582:4,5)

Wij kunnen wel bij Hem verwijlen
met onze woorden en ons lied,
maar kunnen niet zijn lijden peilen,
zijn duisternissen niet.

Wij stuwen wel met vrome wensen
en met gebeden om Hem heen.
Maar de verlossing van de mensen
Die lijdt Hij heel alleen.

Dia 9: naar Golgotha

20 Toen brachten ze hem naar buiten om hem te kruisigen. 21 Ze dwongen een voorbijganger die net de stad binnenkwam, Simon van Cyrene, de vader van Alexander en Rufus, om het kruis te dragen. 22 Ze brachten hem naar Golgotha, wat in onze taal 'schedelplaats' betekent. 23 Ze wilden hem met mirre vermengde wijn geven, maar hij nam die niet aan.

'O Lam van God onschuldig'

Dia 10: Jezus wordt gekruisigd

24 Ze kruisigden hem en verdeelden zijn kleren onder elkaar; ze dobbelden erom wie wat zou krijgen. 25 Het was in het derde uur na zonsopgang toen ze hem kruisigden.

‘Misericordias Domini’ (uit Laudate omnes gentes, Taizé)

Dia 11: de bespotting

26 Het opschrift met de aanklacht tegen hem luidde: ‘De koning van de Joden’. 27 Samen met hem kruisigden ze twee misdadigers, de een rechts van hem, de ander links. 28 29 De voorbijgangers keken hoofdschuddend toe en dreven de spot met hem: ‘Ach, kijk nu toch eens! Jij die de tempel afbreekt en in drie dagen weer opbouwt, 30 red jezelf toch door van het kruis af te komen.’ 31 Ook de hogepriesters en de schriftgeleerden maakten onder elkaar zulke spottende opmerkingen: ‘Anderen heeft hij gered, maar zichzelf redden kan hij niet; 32 laat die messias, die koning van Israël, nu van het kruis afkomen. Als we dat zien, zullen we geloven!’ Ook de twee andere gekruisigden beschimpten hem.

‘O kostbaar kruis’

Dia 12: Jezus sterft

33 Op het middaguur viel er een duisternis over het hele land, die drie uur aanhield. 34 Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: ‘Eloi, Eloi, lema sabachtani?’, wat in onze taal betekent: ‘Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?’ 35 Toen de omstanders dat hoorden, zeiden enkelen van hen: ‘Hoor, hij roept Elia!’ 36 Iemand ging snel een spons halen, doordrenkte die met zure wijn, stak de spons op een stok en probeerde hem te laten drinken, terwijl hij zei: ‘Laten we eens kijken of Elia komt om hem eraf te halen.’ 37 Maar Jezus slaakte een luide kreet en blies de laatste adem uit.

(Paaskaars wordt gedoofd)

38 En het voorhangsel van de tempel scheurde van boven tot onder in tweeën. 39 Toen de centurio, die recht tegenover hem stond, hem zo

zijn laatste adem zag uitblazen, zei hij: ‘Werkelijk, deze mens was godenzoon.’ 40 Van een afstand keken ook enkele vrouwen toe, onder wie Maria uit Magdala en Maria de moeder van Jakobus de jongere en van Joses, en Salome. 41 Toen hij in Galilea verbleef, waren deze vrouwen hem gevolgd en hadden ze voor hem gezorgd, net als vele andere vrouwen die met hem waren meegereisd naar Jeruzalem.

‘Jesus remember me’ (CD Laudate omnes gentes, Taizé)

Dia 13: de kruisafname

42 Toen de avond al gevallen was (het was de ‘voorbereidingsdag’, dat wil zeggen de dag voor de sabbat), 43 kwam Josef van Arimatea, een vooraanstaand raadsheer, die zelf ook de komst van het koninkrijk van God verwachtte. Hij raapte al zijn moed bijeen en ging naar Pilatus, die hij om het lichaam van Jezus vroeg. 44 Het bevreesde Pilatus dat hij al dood zou zijn en hij riep de centurio bij zich, aan wie hij vroeg of Jezus al gestorven was, 45 en toen de centurio dat bevestigd had, gaf hij het lijk aan Josef. 46 Josef kocht een stuk linnen, haalde Jezus van het kruis en wikkelde hem in het linnen.

‘Hoe ik ook ben’ (928:1)

Hoe ik ook ben
in donker gehuld,
nog wacht mij de morgen.

Dia 14: Jezus wordt in het graf gelegd

46 Daarna legde hij hem in een graf dat in de rots was uitgehouwen en rolde een steen voor de ingang.

stilte

‘Hoe ik ook ben’ (928:2,3)

Hoe is ook ben
verloren geraakt,
nog draagt mij een engel.

Hoe ik ook ben
geworden tot niets,
nog ziet mij die Ene.

het avondgebed en het Onze Vader: *(waarbij wij gaan staan)*

- v. Blijf bij ons, JHWH,
want de avond is over ons gevallen,
**a. blijf bij ons, Heer,
want wij vrezen het duistere dreigen
van een nacht die een eeuwigheid duurt.**
- v. Blijf bij ons, JHWH,
want wij wachten gespannen op de morgen
en weten niet óf zij wel komt.
**a. Blijf Gij tot ons spreken,
ook als wij niet meer weten
wat te zeggen in het licht van deze dag.**
- v. Blijf naar ons omzien,
wanneer ons hart speurt naar uw nabijheid,
a. naar uw licht in het donker.
- v. Blijf naar ons horen als wij U in de stilte zeggen
wat ons belast en bezwaart:

(stil gebed)

- v. Blijf bij ons, JHWH,
met een enkel woord, een teken van leven.
Blijf bij ons, Metgezel,
ga mee met ons en blijf ons vertellen
het geheim van liefde, geloof en hoop.
Blijf ons nabij, Nabije,
**a. en help ons
dat wij U niet verlaten
in de eenzaamheid van deze nacht.
Heer, blijf bij ons,
blijf ons nabij,
blijf ons bij!**
- v. En hoor ons als wij nu bidden:
a. Onze Vader, die
..... **Amen.**

slotlied: 'Gij hebt, o God, dit broze bestaan gewild' (920)

Gij hebt, o God, dit broze bestaan gewild,
hebt boven 't nameloze mij uitgetild,

laat mij dan dankbaar leven, de volle tijd,
geborgen in de bevende zekerheid,

dat ik niet uit dit smal en onvast bestand
van mijn bestaan zal vallen dan in uw hand.

(De dienst eindigt "onaf", in stilte verlaten wij de kerk)

EN TOCH

DE DOOD HEEFT NIET HET LAATSTE WOORD!